

ผลของการจัดการเรียนการสอนในคลินิก โดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
ต่อความสุขในการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล
Effect of Using Case Analysis Method in Clinical Teaching Towards
Happiness in Learning and Critical Thinking Skills among Nursing Students

ทัศนีย์ ตรีศายลักษณ์^{1*} และบำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ^{2*}

¹ภาควิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น และ ²ภาควิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
*oneloma@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างต่อความสุขในการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ขณะฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ในหอผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิด โรงพยาบาลราชบุรี จำนวน 68 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความสุขในการเรียนและแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสุขในการเรียน และวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างด้วยสถิติทีแบบคู่

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสุขในการเรียนของนักศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.37 ($\bar{X} = 4.37, S.D. = .38$)
2. คะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวม 6 ทักษะ หลังการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง สามารถพัฒนาความสุขในการเรียนและพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดีขึ้นได้

คำสำคัญ: วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง การสอนในคลินิก ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

This quasi- research aimed aimed to explore the effects of case analysis method towards happiness in learning and critical thinking skills among nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. The sample was consisted of 68 third year nursing students who enrolled in Nursing Care for People having Health Problem Practicum III and practiced in Neonatal Intensive Care Unit (NICU) Data were collected from a set of questionnaires involving their happiness in learning on the use of case analysis method and emerged critical thinking skills. Data were analysed by using means and standard deviation while Paired t-test was used to compare their critical thinking skills before and after applying case analysis method.

The research findings were as follows:

- 1. Overall, the sample had a high level of happiness in learning ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.38).*
- 2. After using case analysis method, overall scores of critical thinking skills were significantly higher than before ($p < .05$ respectively).*

In conclusion, the results indicate that applying case analysis method in clinical teaching can increase students' happiness in learning and improve their critical thinking skills.

Keywords: case analysis, clinical teaching, critical thinking

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นวาระสำคัญของชาติที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาที่เปิดกว้าง ให้แนวทางเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การประเมินผลการเรียนรู้ให้พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปตามความเหมาะสม

สำหรับจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลนั้นมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อวิชาชีพพยาบาลคือทักษะทางปัญญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการให้พยาบาลที่มีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ สภาพปัญหาทางการศึกษาวิชาชีพพยาบาลในปัจจุบันมีผู้ศึกษาพบว่านักศึกษามีปัญหาในการใช้กระบวนการพยาบาลทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ในขั้นการประเมินภาวะสุขภาพ นักศึกษาไม่สามารถประเมินภาวะสุขภาพของผู้รับบริการแต่ละคนได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมทุกด้าน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคและพยาธิสภาพของผู้รับบริการแต่ละคนทำให้ไม่ทราบว่าจะต้องรวบรวมข้อมูลใดบ้าง นอกจากนี้นักศึกษายังขาดทักษะในการรวบรวมข้อมูลจากผู้รับบริการแต่ละคน เช่น ข้อมูลด้านอัตโนทัศน์ ความวิตกกังวล แบบแผนการรับรู้ เป็นต้น ในขั้นการวินิจฉัยการพยาบาลนักศึกษาไม่สามารถกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลได้ถูกต้องเนื่องจากขาดความเข้าใจในการกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล ในขั้นการวางแผนการพยาบาลนักศึกษาไม่สามารถวางแผนการพยาบาลได้อย่างถูกต้องเนื่องจากขาดข้อมูลที่สำคัญ ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคและพยาธิสภาพของผู้รับบริการแต่ละคน ความรู้ที่เรียนมาในภาคทฤษฎีไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในขั้นการปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาไม่ได้นำแผนการพยาบาลมาใช้ในการให้การพยาบาลเนื่องจากไม่เห็นถึงความสำคัญของการให้การพยาบาลตามแผนการพยาบาล ขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมบางกิจกรรมเนื่องจากเรียนมานานแล้วและไม่เคยปฏิบัติจริง เช่น การใช้เครื่องช่วยหายใจ การพลิกตัวแบบท่อนซุง เป็นต้น และในขั้นการประเมินผลการพยาบาลนักศึกษาไม่สามารถทำได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และไม่สามารถประเมินผลบางอย่างได้ เช่น การแสดงออกทางพฤติกรรม เป็นต้น นักศึกษาได้นำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา อันได้แก่ ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกคิดด้วยตนเอง มีการฝึกปฏิบัติกับผู้รับบริการในสถานการณ์จริงเพราะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากกว่าที่เรียนในภาคทฤษฎีและห้องปฏิบัติการพยาบาล และควรจัดการเรียนการสอนให้มีประสบการณ์เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนซึ่งจะทำให้มีการเรียนรู้ที่ดี ควรจัดหาตำราทางการพยาบาลที่มีคุณภาพและมีจำนวนเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า (โสภิตา ทัดพิณิจ, 2546) และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ารายงานวิจัยการติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาของสถาบันการศึกษาพยาบาลหลายสถาบัน ผู้ใช้บัณฑิตให้ความเห็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา (ยุคลธร แจ่มฤทธิ์ และอังสินี กันสุขเจริญ, 2549; ศุภวรรณ ตรีสรานูวัฒนา และคณะ, 2550; รุ่งทิพย์ ไชยโยียงยงค์ และคณะ, 2553 ; กาญจนา ศรีสวัสดิ์ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2560)

จากปัญหาด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ต่อความสุขในการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นแนวในการพัฒนารูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสุขในการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง

สมมติฐาน

1. ความสุขในการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างอยู่ในระดับมากขึ้นไป
2. คะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์
2. พัฒนาผลการสอบขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพพยาบาล ในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ให้ได้มาตรฐานดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) แบบ one group, pre-post test design มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลของการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ต่อความสุขในการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล

ผู้วิจัยดำเนินการกระบวนการวิจัย ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. เสนอโครงการวิจัยเพื่อผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส
2. ดำเนินการออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างและคู่มือการเรียนโดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
3. ประสานกับผู้ประสานรายวิชาในการทำวิจัยกับนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานหอผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิดอธิบายกระบวนการวิจัยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างรับทราบและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีสิทธิ์ถอนตัวจากการเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยไม่มีผลต่อคะแนนการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา

ขั้นตอนดำเนินการ

1. จัดนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม จำนวน 8 คนที่หมุนเวียนมาฝึกภาคปฏิบัติห่อผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิด ออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน จัดกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยเรียงเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาในกลุ่ม โดยเลือกเรียงตามลำดับสลับกัน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีนักศึกษามีผลการเรียน เก่ง ปานกลางอ่อน ใกล้เคียงกัน
2. ประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
3. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น
4. หลังการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง 1 วัน ประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและประเมินความสุขในการเรียนด้วยแบบสอบถามความสุขในการเรียนรู้โดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
5. บันทึกคะแนนผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีความสุขในการเรียนนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นสรุป
วิเคราะห์ผลการศึกษา และเขียนรายงานการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครปฐม ที่ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิด ในห่อผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิด จำนวน 68 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive random sampling)

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
2. แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. แบบสอบถามความสุขในการเรียนโดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนการสอนในคลินิก โดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างและคู่มือการเรียนโดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.3 นำแผนการจัดการเรียนการสอนในคลินิกและคู่มือการเรียนโดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง จำนวน 5 ท่าน

1.4 แก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนในคลินิกตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยประเมินการใช้แผนการจัด

การเรียนการสอนเพื่อหาข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องที่พบและนำมาปรับปรุงเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ใช้ในการวิจัย

2. แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้ของ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544)

3. แบบสอบถามความสุขในการเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการปรับปรุงแบบวัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ของทัศนีย์ ตรีศายลักษณ์ (2551) มีเนื้อหาครอบคลุม 6 ประการ คือ การสร้างความรักและศรัทธา เห็นคุณค่าการเรียนรู้ เปิดประตูสู่ธรรมชาติ มุ่งมาดและมั่นคง ดำรงรักษามิตรจิต และชีวิตที่สมดุล ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (Likert Scale) มี 5 ระดับผู้วิจัยนำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและนำข้อเสนอแนะมาปรับแก้ไข หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะเดียวกับประชากรแต่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบได้เท่ากับ .81

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณความสุขในการเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ด้วยสถิติที่แบบคู่ (paired T-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างต่อความสุขในการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล พบว่า

1. ความสุขในการเรียน โดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่างของนักศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.37 ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .38$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสุขมากที่สุดคือ ดำรงรักษามิตรจิต ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ($\bar{X} = 4.40$, $SD = .48$) รองลงมาคือเปิดประตูสู่ธรรมชาติและชีวิตที่สมดุล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.38 ($\bar{X} = 4.38$, $SD = .39$ และ $\bar{X} = 4.38$, $SD = .47$)
2. หลังการจัดการเรียนการสอนในคลินิก โดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้เรียนมีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวม 6 ทักษะ สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.37 ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .38$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสุขมากที่สุดคือ ดำรงรักษามิตรจิต ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ($\bar{X} = 4.40$, $SD = .48$) รองลงมาคือเปิดประตูสู่ธรรมชาติและชีวิตที่สมดุล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.38 ($\bar{X} = 4.38$, $SD = .39$) และ ($\bar{X} = 4.38$, $SD = .47$)

การที่พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสุขในการเรียนมากที่สุดคือ ดำรงรักษามิตรจิต ซึ่งหมายถึงความสุขที่เกิดจากการเรียนรู้รักษาไมตรีจิตมิตรภาพต่อเพื่อน ๆ รู้จักการรอมชอมอะลุ้มอล่วย รู้จักแบ่งปัน รู้จักรอคอยและการให้อภัย ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ว่าคนเราแม้จะคิดต่างกันแต่ถ้ามีจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ช่วยกันคิดช่วยกันทำ เห็นความสำคัญของกันและกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น รู้จักประมาณตน ไม่มุ่งเอาชนะ ทำงานร่วมกันโดยไม่อคติอดทนอดกลั้น ให้อภัยและให้อีกโอกาส ยอมรับเหตุผลและความเปลี่ยนแปลง สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สื่อความคิดและความรู้สึกด้วยความสุภาพอ่อนโยน ให้เกียรติ มีความจริงใจและให้กำลังใจแก่กันและกันแล้วความสำเร็จย่อมจะอยู่ไม่ไกล

ศึกษาประวัติข้อมูลต่าง ๆ ของกรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นการตอบสนองความสุขในการเรียนด้านเปิดประตูสู่ธรรมชาติ จึงทำให้ความสุขในการเรียนด้านนี้ระดับมาก

ส่วนความสุขในการเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากรองลงมาและมีค่าเฉลี่ยมากเท่า ๆ กับด้านเปิดประตูสู่ธรรมชาติ คือด้านชีวิตที่สมดุล ซึ่งมีแนวคิดและหลักการรักษาสมดุลของชีวิต คือการปรับตัวเองให้อยู่ในความพอเหมาะพอดีรู้จักัดของความปลอดภัยส่วนตน มีการประพฤติปฏิบัติที่ตรงตาม สำนวณไม่หลงตัวเองขณะเดียวกันไม่ถูกตัวเอง จุดมุ่งหมายของชีวิตคือความสุขทั้งทางใจและทางกาย ความสุขทางใจจะเกิดขึ้นเมื่อ ได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถ ชมเชยว่าเป็นคนดี ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีการเรียนที่นำไปสู่ความสำเร็จ สามารถเรียนเพื่อใหู้ (Learn to Know) นั่นคือ รู้ได้ชัด รู้ให้กระจ่างในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็น และไม่เคยสัมผัส เรียนเพื่อให้เชี่ยวชาญ (Learn to Do) คือต้องฝึกฝนจนสามารถแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างได้ เรียนเพื่อให้เป็น (Learn to Be) คือ เข้าใจธรรมชาติของสิ่งนั้น รู้ระบบการคิดและการปฏิบัติ อย่างผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนั้น ตลอดจนมีความรับผิดชอบในผลงานของตนเอง ในการจัดการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วยขั้นของการประเมินผลการพยาบาล เพื่อประเมินว่าผู้ป่วยได้รับการดูแล และมีการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ โดยผู้ป่วยและญาติมีส่วนร่วมในการประเมินผลการให้การพยาบาลที่ได้รับ ว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้การพยาบาลบรรลุผลตามเป้าหมายหรือต้องปรับแก้ไขในเรื่องใดเพื่อให้การพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากพบว่าการพยาบาลที่ปฏิบัติไม่บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องปรับแผนการพยาบาลใหม่ โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนค้นหาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการปฏิบัติการพยาบาล และนำผลที่เกิดขึ้นจริงมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินผลที่ได้ตั้งไว้ในแผนการพยาบาล ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินว่าผู้ป่วยได้รับการดูแลและมีการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ โดยผู้ป่วยและญาติมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพยาบาลว่าเป็นไปตาม แผนการพยาบาลหรือไม่ มีปัจจัยใดที่มีผลทำให้บรรลุผลหรือต้องปรับแก้ไข ถ้าพบว่าการพยาบาลที่ปฏิบัติไม่บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องปรับแผนการพยาบาลใหม่ จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้การดูแลในวันต่อไป ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงผลของการปฏิบัติการพยาบาลต่อผู้ป่วยและครอบครัว โดยการปฏิบัติการพยาบาลนั้นได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองมาเป็นอย่างดีแล้วทำให้ผู้เรียนรับรู้ได้ถึงความรู้สึกตนเองมีคุณค่า มีการเรียนที่นำไปสู่ความสำเร็จ รู้ได้ชัด รู้ให้กระจ่างในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็นและไม่เคยสัมผัส เรียนเพื่อให้เชี่ยวชาญ เข้าใจธรรมชาติของสิ่งนั้น รู้ระบบการคิดและการปฏิบัติอย่างผู้ที่อยู่ในวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนมีความรับผิดชอบในผลงานของตนเอง

สำหรับผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง พบว่าภายหลังการจัดการเรียนการสอนในคลินิก โดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวม 6 ทักษะ สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในคลินิกโดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ตามที่ผู้วิจัยออกแบบสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลได้ เนื่องจากเป็นวิธีการสอนเป็นกลุ่ม โดยใช้รูปแบบการอภิปรายเป็นการนำเสนอข้อมูลและผลการศึกษา สาธิตการสอนมุ่งสะท้อนความคิดจากปัญหาที่รับการแก้ไขไปแล้ว ด้วยการนำข้อมูลต่าง ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วตามความเป็นจริงในเวลานั้น ๆ และสถานการณ์นั้น มาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเสนอข้อตัดสินใจ เป็นการวิเคราะห์แนวทางการตัดสินใจ การเรียนรู้เกิดจากการให้ข้อตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยขจัดความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลออกไปอย่างสิ้นเชิง วิธีนี้เป็นการศึกษาที่ต้องใช้การคิดที่ซับซ้อน จึงต้องมอบหมายกรณีให้ผู้เรียนศึกษาล่วงหน้า เพื่อมีโอกาสค้นคว้าหลักการและทฤษฎีจากหนังสือต่าง ๆ เป็นการเตรียมตัวก่อนอภิปรายเป็นวิธีการสอนที่พัฒนาทักษะการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง สร้างเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการแสดงออกเชิงวิชาการ การใช้เหตุผล การประมวลข้อมูลความรู้เพื่อความกระจ่างในตนเองและกลุ่มและการเป็นผู้นำทางการพยาบาลและเป็นวิธีการสอนที่ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและการใช้วิจารณญาณทางการพยาบาลเป็นอย่างดี ทั้งยังฝึกการแสดงออก มารยาทในการพูดและให้ข้อเสนอแนะในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การจัดการเรียนการสอนในคลินิก โดยวิธีวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นจึงควรนำรูปแบบการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของรายวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างต่อเนื่อง
2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ควรเริ่มสอนตั้งแต่ภาคทฤษฎีของทุกชั้นปี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงและสามารถแก้ปัญหาของผู้ป่วยในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศรีสวัสดิ์ และสายสมร เฉลยกิตติ. (2560) การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล. **เวชสารแพทย์ทหารบก**, 70 (3) ,169-174.
- ลัดดาวัลย์ ไวยสุระสิงห์ และสุภาวดี นพจรจินดา. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี. **การพยาบาลและการศึกษา**, 4 (3), 63-77
- พิริยลักษณ์ ศิริสุภลักษณ์. (2556). การสอนนักศึกษาพยาบาลเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา**, 19 (2) ,5-19
- ทัศนีย์ ตรีศายลักษณ์ (2551). รายงานวิจัยเรื่องผลของการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแบบ การเรียนต่อความสุขในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี.
- ปัทมา ทองสม. (2554). การพัฒนาดัชนีชี้วัด ความสุขในการเรียนของนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต สังกัดกระทรวง สาธารณสุข. **วารสารการพยาบาลการศึกษา**, 4 (1), 88-110.
- ยุคลธร แจ่มฤทธิ์ และอังสิณี กันสุขเจริญ.(2549) รายงานวิจัยเรื่องความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้สำเร็จ การศึกษาประจำปีการศึกษา 2548 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาล พระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.
- ระวีวรรณ คำเงิน และรุ่งนภา จันทรา. (2553). รายงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนิสิต พยาบาลในโครงการผลิตวิชาชีพ เพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี.
- รุ่งทิพย์ ไชโยยิ่งยงค์ และคณะ. (2553). รายงานการวิจัยเรื่องความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ประจำปีการศึกษา 2552. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราช ชนนี ราชบุรี.
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการ พยาบาล ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภวรรณ ตรีสรานวัฒนา และคณะ. (2550). รายงานวิจัยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา พยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา. นครราชสีมา: วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา.

โสภิตา ทัดพิณิจ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาคณะพยาบาล
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2540). โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน : ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมี
ความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไเอเดียมแควร์.

Harder, O. and Gibson. (1998). **Teaching Strategies**. NewYork: Houghton Mifflin Company.

Hart, S. (2000) **Thinking through teaching**. London: David Fulton.

Light, G. and Cox, R. (2001). **Learning Teaching in Higher Education**. Paul Chapman Publication.

Ornstein, A. C. and Lasley, J. T. (2000). **II Strategies for Effective Teaching**. 3rded. Toronto: Mc Graw – Hill

Smith, B. and Brown, S. (1995) **Research, Teaching and Learning in higher Education**. NewYork: Kogan